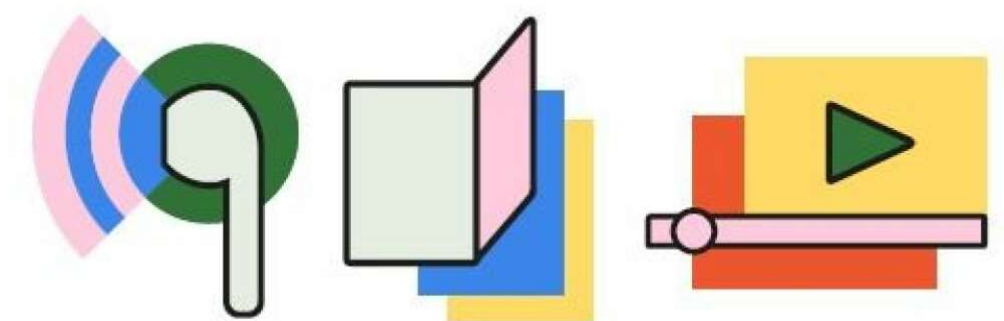

Anmeldelse:

Formålets forfaldshistorie

Thomas Rømer har skrevet en interessant og omfangsrig bog om folkeskolens formål, hvori han beskriver forfaldet for den pædagogiske tænkning i Danmark.

Ove Christensen

IDEHISTORIKER & LÆRERUDDANNER

PUBLICERET Tirsdag 17. maj 2022 - 10:43 SENEST OPDATERET Mandag 23. maj 2022 - 07:18

Selvom folkeskoleloven ikke nævner ordet dannelse, så forstår de fleste vel folkeskolens formål som en angivelse af, at skolen har en forpligtelse på elevernes dannende udvikling. Men både formålet med skolen og forståelsen af begrebet dannelse er af forståelige grunde en kamplads for forskellige normative tilgange til, hvad skolens opgave i det moderne samfund bør være.

Thomas Aastrup Rømer har med sin nye bog sat sig for at beskrive skolens formål i krydsfeltet mellem dets åndshistoriske rødder og den samtidens debat om, hvorfor vi holder skole. Rømer vil med bogen beskrive og kritisere "forholdet mellem skolens formål og en række skiftende pædagogiske og uddannelsespolitiske begrebsudviklinger i perioden 1990 til 2013." Og forfatteren hævder, at perioden er kendetegnet ved en mere og mere systematisk afvikling af skolens formål, hvilket kulminerer i læringsmålsstyrings regime med folkeskolereformen fra 2013 og ikke mindst de politiske tanker, der lå bag denne.

Bogen hedder 'Skolens formål'. Titlen peger på 'skolen' frem for 'folkeskolen', selvom det er sidstnævntes formål, der er til behandling. Dette hænger sammen med en af Rømers pointer om, at 'skole' er bestemt af en særlig frihed. For ham betyder 'skole' en suspension fra funktionelle og samfundsmæssige bestemmelser. 'Skolen' er noget i sin egen ret. Og denne frihed fra samfundsmæssige formål (den gode og nyttige samfundsborger) går forud for den skole, som et givet samfund beslutter sig for. Faktisk hævder Rømer, at det er de frie skoler, der inkarnerer bestemmelsen af 'skole', og at folkeskolen må ses som et tillæg ved siden af disse - i hvert fald i begrebslig forstand. På denne måde etablerer Rømer et særligt blik, der gør, at han kan vurdere tekster om skolen og dens formål ud fra et normativt grundlag, der går forud for eller ligger uden for de aktuelle debatter om skole.

Bogen åbner med en ret udførlig begrebslig og metodisk indledning, hvori Rømer redegør for sin opfattelse af dannelse. I lighed med hans tidligere udgivelse [FAQ om dannelse](#) fra 2019 beskrives dannelse som en "suspenderet vekselvirkning mellem menneske og verden". Grundtvigs begreb om vekselvirkning er her helt grundlæggende for Rømers opfattelse og videre analyse. Dannelse bliver nemlig på samme måde som skole bestemt som suspension, en frakobling af ydre krav om nytte. Den suspenderede vekselvirkning beskriver Rømer også som et erotisk og poetisk forhold, hvilket ligger langt fra den forståelse, hvor skole og elever tænkes ind i som et middel til at forbedre den nationale konkurrenceevne.

Dannelse og skole kommer således til begrebsligt mere eller mindre at være det samme. Dog med den forskel, at skole danner rammen om dannelsen inden for den omtalte

Fakta:

Skolens formål - dannelse, splittelse og uniformivering

Forfatter: Thomas Aastrup Rømer

349,95 kroner

564 sider

Forlaget Klim

ANNOUNCE:

DYGTIGE LÆRERE
SØGER

matte have, da de snarere er udtryk for det toroide, hvori verden og mennesker vekselvirker.

Dette udtrykker Rømer således: "Suspensionen er et samvær om og med ting, hvor både selvet og tingene udvides, vekselvirker og flyttes, og hvor dette samvær breder sig ud i samfundets årer, dvs. op i det øverste sociale og funktionelle lag, som dermed opdrages og omdannes til en dannet eksistens og til en social praksis." Så suspensionen er faktisk det, der gør det muligt for eleverne eller menneskene at indtræde i en social praksis, uden at være bestemt af den sociale praksis og dermed de samfundsmæssige krav om nytte. Og heri mærker man tydeligt arven fra Rousseau.

"Rømer tilslutter sig en kosmologi, hvori verdens skabelse er et afgørende element

Indledningen beskriver også en række forudsætninger for analysen, hvoraf den ene er, at verden er skabt. Rømer tilslutter sig en kosmologi, hvori verdens skabelse er et afgørende element. Verdens skabthed er på den ene side det, der gør, at der kan skelnes mellem sandt og falsk - hele det rationelle og oplysningsfilosofiske grundlag, som Rømer også tilslutter sig, hænger sammen med verdens

skabthed, uafhængigt af menneskers fortolkning af den. Og på den anden side er denne skabthed en forudsætning for, at menneske og verden træder i et vekselvirkningsforhold, der besidder en normativitet. Verdens ting er ikke neutrale genstande, mennesker blot kan råde over, men noget, der må respekteres i sin egen ret.

Udover indledningen falder bogen i fire dele, hvor Rømer vil demonstrere sin overordnede pointe. Den første del, som er bogens klart mest interessante, er viet til fremstillingen af de idehistoriske bevægelser, der kan siges at blive inkarneret i skolens formål gennem utallige påvirkninger fra den jødisk-kristne tradition, over oplysningstiden og romantikken og videre over reformpædagogik og naturalismen. Disse knyttes så an til samtidige fortolkninger af såvel de idehistoriske bevægelser som eksempelvis tidstypiske idemæssige strømninger om barnet som et selvstændigt væsen og fokus på dets selvvirksomhed.

Forsker på mission for at redde formålsparagraffen i ny bog

Del 2 behandler perioden 1993-2006 ud fra det, Rømer opfatter som en splittelse inden den politiske tænkning om skole. Splittelsen indikerer et opgør med skolens formål, der dog samtidig står som en markering af dannelsens tradition. Denne splittelse kan spores længere tilbage, hævder Rømer og peger især på den forskydning væk fra dannelsen i 1960'erne og '70'erne, der af forskellige marxistiske og socialistiske bevægelser blev opfattet som 'borgerlig ideologi'. Knud Illeris og hele RUC-pædagogikken og dens fokus på projektarbejdet bliver her kerneeksemplet.

Splittelsen bliver i den efterfølgende periode mere markant som en 'læringsrevolution', der udrenser de sidste rester af dannelses-tænkning i uddannelsespolitikken. Især Globaliseringsrådet og OECD bliver afgørende aktører i en bestemmelse af skolens opgave i en snæver logik, hvor eleven bliver set som 'human capital', der kan optimeres i en højere sags (den nationale konkurrenceevne) tjeneste.

Fjerde del beskriver den parallelle historie overført til læreruddannelsen, hvor ikke mindst erstatningen af Danmarks LærerHøjskole med de nuværende professionshøjskoler følger den samme logik, hvor dannelse erstattes af effektiv udnyttelse af ressourcen human capital.

Rømer har skrevet en fantastisk grundig bog om, hvordan man kan se opkomsten af skolens formål som et resultat af en lang ånds- og idehistorisk. Han får virkelig knyttet mange forskellige inspirationer sammen. Men samtidig efterlader bogen en række spørgsmål, som han på trods af, at han bruger mere end 550 sider, vælger at springe over.

For det første er det ikke klart, hvordan han skelner mellem dannelse og skole. Det kan synes om som, at dannelse foregår i en suspension af det samfundsmæssige, ligesom skole gør det. Men er skole og dannelse så det samme - eller hvorved adskiller de sig?

For det andet savner man en mere erfaringsnær inddragelse af, hvorfor dannelsesskolen historisk er blevet offer for kritik. Når eksempelvis Rømer gør meget ud af, at den kritik, dannelsesskolen var udsat for fra de venstreintellektuelle i 1960'erne og '70'erne, så ser han udelukkende et forfald. Han inddrager således ikke det fænomenologiske element, hvor kritikken også havde rod i, hvordan skolen var blevet oplevet af dem, der havde gået i dannelsens skole, det praktiserede børnesyn. Der kan være langt mellem ideerne om dannelse og så den praksis, eleverne oplevede i skolen.

"For Rømer betyder 'læring' læringsmål eller læringsmålsstyring. Han har ikke noget tilovers for, at læring som udgangspunkt har eleven i centrum

Dette giver også for det tredje en blindhed overfor læringsbegrebet. For Rømer betyder 'læring' læringsmål eller læringsmålsstyring. Han har ikke noget tilovers for, at læring som udgangspunkt har eleven i centrum - ikke læringsmålene. For ham går de raskt væk op i hinanden, hvilket også er med til at gøre hans diskussioner af en kritik af dannelsesbegrebet unuanceret.

Dette fører til en fjerde anke, nemlig den, at diskussionen af skolens formål udelukkende foregår på et dokument-niveau. Rømer diskuterer aldrig praksis. Dette er naturligvis legitimt, men det giver også en særlig optik, hvor virkeligheden forsvinder ud af sammenhængen. Dette taget sammen med, at Rømer

Der er mange andre punkter, hvor Rømers omfangsrige værk vækker til diskussion. Men uanset hvad, må man sige, at hans stemme inden for dansk pædagogik er både enestående og interessant. Det er værd at lytte til hans tale. Og uanset om man deler hans synspunkter eller ej, så er de altid bakket op af en belæsthed og grundighed, der aftvinger respekt.

FOLKESKOLEREFORM

MÅLSTYRING

PÆDAGOGIK

FORMÅLSPARAGRAFFEN

SKOLEPOLITIK

ANMELDELSER

ABONNER PÅ TAGS

1 kommentar

Sorter ef

Hvis du ikke har en kommentarbruger, kan du oprette en nedenfor. Bemærk, at du angive både for- og efternavn, og det er dit navn, ikke dit brugernavn, der vil blive vist ved kommentaren (i øjeblikket beder systemet desværre ikke om fuldt navn - det kan du indsætte her <https://hyvor.com/account>). Se [Folkeskolen.dk's debat](#)

LOG IN TO COMMENT

Lærke Grandjean Blogger 1 måned siden

Tak for denne anmeldelse af Thomas Aastrup Rømers bog "Skolens formål". Bogen skal snarest læses!

Svar

Seneste anmeldelser

Levende matematik til levende børn

Vi lader måske eleverne bevæge sig for lidt i matematiktimerne, og indimellem bliver opgaveregningen sikkert for rutinepræget og ensformig. Her er der hjælp at hente.

Bliv klar til prøven i madkundskab

På et tidspunkt kommer vi vel til at afholde afgangsprøver i madkundskab alle sammen, og her i hæftet er der hjælp at hente. Men man betaler også for den...

Mange veje til de gode idrætstimer

Denne opslagsbog en fantastisk god mulighed for at påvirke planlægningen af undervisningen i positiv retning og derved mulighed for at skabe "den gode idrætstime" igen og igen.

FRISKE MORGENNYHEDER FRA FOLKESKOLEN.DK ALLE HVERDAGE

E-mail-adresse

Tilmeld

Ved tilmeldingen siger du ja til et dagligt nyhedsbrev inkl. annoncer på hverdage (og yderst sjældent et ekstra ved afgørende nyt på skoleområdet) samt accepterer Folkeskolens håndtering af persondata. Du kan når som helst framelde dig eller ændre til en ugentlig opdatering.

Det læste I på det nye folkeskolen.dk: Tiktok og Søndervang hittede

Det er sommerferie og tid til at gøre status over et forår, hvor coronaen endelig slap taget i skolen, og hvor folkeskolen.dk fik ny platform. Se, hvad læserne kikkede på.

En afklaring af fremtiden for teknologiforståelse i skolen kan nå at komme i 2022

Det er nu et år siden, forsøget med teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen sluttede, og der er udbredt utålmodighed efter at få faglighedens fremtid afklaret. Fagligheden - nu kaldet 'teknologi i folkeskolen' - bliver fremadrettet en del af det politiske arbejde med at få mere praksisfaglighed i skolen, som står højt på regeringens dagsorden.

Debat: Skal obligatorisk morgensang tilbage i skolerne?

Tvang eller ikke tvang var den største uenighed, da fremtidens musikfag blev sat til debat på Folkemødet. En del af panelet pegede på obligatorisk sang, mens praktikerne hellere vil af med måltænkningen - så skal sangen nok komme af sig selv.

Jobannoncer fra LÆRERJOB.DK

KØGE KOMMUNE

HELSINGØR
KOMMUNERoskilde Lille Skole
med viden kommer viden frem...

Fransklærer til Endrupskolen